

Datum
2021-04-21

Ärendenr
2021-02605

Ert datum
Ange ert datum

Er referens
Ange er referens

Enheten för inriktning av skydd mot olyckor
Anders Edstam
010-240 4514
Anders.Edstam@msb.se

Räddningstjänsten Väst
org. nr 222000-2964

Beslut om föreläggande

Beslut

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anser inte att Räddningstjänsten Väst uppfyller kraven på tillfredställande skydd och möjligheten att påbörja insats inom godtagbar tid enligt 1 kap. 1 och 3 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) då vare sig planering för eller de faktiska möjligheterna till att återställa förmågan till livräddning med höjdfordon medger att detta sker inom rimlig tid efter att sådant fordon tagits ur drift.

Därför föreläggs Räddningstjänsten Väst med stöd av 5 kap. 2a § LSO följande:

- Senast 2022-01-01 säkerställa tillgång till och rutiner för att kunna nyttja alternativt höjdfordon, med motsvarande kapacitet som ordinarie höjdfordon, i den mån ett ordinarie höjdfordon i Varberg respektive Falkenberg inte kan brukas. Även alternativa lösningar ska uppfylla fastställda krav på insatstider.
- Ett alternativt höjdfordon ska normalt kunna komma i trafik nästkommande vardag efter att ordinarie höjdfordon tagits ur drift.

Ärendet

MSB har vid två tillfällen blivit kontaktat av medborgare som framfört synpunkter på Räddningstjänsten Västs förmåga till livräddning. Synpunkterna består i att Räddningstjänsten Väst inte har tillgång till reservhöjdfordon, och att det då enligt de klagande blir orimligt långa insatstider då närmaste höjdfordon ska åka från Falkenberg.

Räddningstjänsten har genom räddningschef Jan Sjöstedt 2021-02-19 uppgivit följande:

- Ordinarie höjdfordon är på verkstad totalt ca tre veckor efter att det skadats i samband med en räddningsinsats.
- Att använda täckning från Falkenberg följer den upprättade rutin som gäller. Vid larm i Falkenberg på heltiden kallas deltid in per automatik för att hålla insatstiderna med höjdfordon nere. Om inte Falkenbergs höjdfordon kan disponeras alls är Halmstad och Kungsbacka nästkommande alternativ. Normal körtid från Falkenberg till Varberg bedöms under uttryckning till ca 20 minuter.
- Räddningstjänsten Väst förfogar inte över något reservhöjdfordon.

Räddningstjänsten Väst har inkommit med två dokument:

- Rutin gällande larmning av höjdfordon då 255-4030 ej är i drift (upprättad av L-G Bengtsson 2021-01-21)
- Samverkan Höjdfordon Räddsam Halland - Analys av lagstiftarens krav kring höjdfordon och möjlighet för utökad samverkan (odaterad)

Från Räddningstjänstens hemsida www.rvast.se har följande dokument hämtats:

- Handlingsprogram RVäst 2016 (beslutad av direktionen 2016-03-14)
- Räddningstjänstens insatsförmåga (beslutad av Jan Sjöstedt 2018-03-24)
- Återskapande av beredskap vid pågående insatser (beslutad av Jan Sjöstedt 2015-12-16)

Avståndet mellan Falkenbergs brandstation och de centrala delarna av Varberg bedöms av MSB till 30-34 km beroende på vägval, med normal körtid på 25-30 min (ej utryckning).

I telefonsamtal med Jan Sjöstedt 2021-03-11 meddelas att höjdfordon sedan en tid åter är i trafik.

Räddningstjänsten Väst fick ta del av MSB:s observationer och analys per 2021-03-12. Jan Sjöstedt kvitterade mottagande och att Räddningstjänsten Väst inte hade invändningar i sak 2021-03-15.

Skäl för beslutet

Bakomliggande krav

I nuvarande bygglagstiftning, Boverkets byggregler, anges förenklat att varje lokal ska ha tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar, och minst en på varje våningsplan. Syftet med detta är att om en utrymningsväg blir blockerad av brand ska man kunna ta sig ut den andra vägen. Några få undantag finns för små lokaler samt lokaler där människor normalt sett inte vistas. För bostäder och mindre kontor tillåts en speciallösning där fönster eller balkong får vara en av utrymningsvägarna, under förutsättning att den lokala räddningstjänsten normalt kan komma till platsen inom godtagbar tid och har tillgång till rätt utrustning för att bistå vid utrymningen. För hus upp till tre våningar anges 20 minuter som acceptabel insatstid för räddningstjänsten, för högre hus är kravet 10 minuter. Utrymning via fönster eller balkonger som är belägna högst 11 meter ovan mark får normalt ske med bärbara stegar. Upp till 23 meter ovan mark får räddningstjänstens höjdfordon användas för utrymning. Ännu högre hus (normalt mer än åtta våningar) måste utformas så att räddningstjänsten inte är en del av skyddslösningen, normalt genom att trapphusen utformas på särskilt sätt.

Bygglagstiftningen riktar sig till byggherrar och beskriver vilka typer av hus som kan uppföras utifrån den lokala räddningstjänstens förmåga. Dock, då motsvarande reglering funnits under lång tid även i äldre bygglagstiftning betyder det att en stor mängd byggnader har uppförts utifrån förutsättningen att den lokala räddningstjänsten kan genomföra erforderlig utrymning vid en insats. Om räddningstjänstens förmåga att bistå med utrymning skulle försvinna har också grunden till byggnadens utformning av brandskyddet försvunnit. Följaktligen uppstår ett mycket långtgående åtagande i den stund kommunen i byggprocessen har lämnat bygglov som kräver räddningstjänstens förmåga

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

att bistå med utrymning. Endast i vissa enskilda situationer kan det föreligga sådana särskilda skäl som medger att kommunen istället ställer krav på att fastighetsägaren ersätter kommunens tidigare förmåga att utföra utrymning.

LSO innehåller inte någon detaljreglering avseende räddningstjänstens förmåga eller insatstider. I 1 kap 1 § ställs det grundläggande kravet att räddningstjänsten ska kunna erbjuda medborgarna ett tillfredställande skydd mot olyckor och i 1 kap 3 § anges att räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Tillsammans utgör reglerna grund för att kräva att räddningstjänsten ska ha kontinuerlig förmåga att utgöra andra utrymningsväg och att den utrustning som ger förmågan ska vara tillgänglig med den insatstid som den förekommande bebyggelsen kräver.

Praktisk tillämpning och statistik

Att genomföra livräddning via bärbar stege eller höjdfordon är riskfyllt. Alternativa invändiga metoder används ofta då det är möjligt (ventilering, användning av räddningsmask etc). Statistik från MSB:s databas visar att höjdfordon nyttjats ca 500 gånger per år i riket som helhet vid bostadsbränder.

Under 2018 och 2019 inträffade totalt 18 respektive 19 bränder i flerbostadshus i Varbergs kommun.

I Varbergs kommun har det under 2018 och 2019 totalt inträffat 743 respektive 779 händelser som föranlett insats från räddningstjänsten. Då de flesta räddningsuppdrag slutförs på kort tid bedömer MSB tillgängligheten på höjdfordon i Varberg till att normalt vara mer än 95 procent.

MSB:s bedömning är att det finns ett antal flerbostadshus i Varberg som är uppförda med förutsättningen att räddningstjänstens höjdfordon ska utgöra alternativ utrymningsväg.

Räddningstjänsten Västs egna ställningstaganden

I handlingsprogrammet med tillhörande dokument anges att tillgång till höjdfordon ska finnas i såväl Varberg som Falkenberg. I Riktlinjer för återskapande av beredskap vid pågående insats(er) anges att 30 minuter är längsta acceptabla insatstid, och att det i Varbergs fall primärt utgörs av täckning från Falkenberg. Denna norm är också slutsatsen i den regionala utredningen avseende höjdfordon i Halland. MSB:s bedömning av Räddningstjänstens Västs styrande dokument är att de inte beskriver förhållandena vid långvariga driftavbrott. I särskild rutin Larmning av höjdfordon då 255-4030 ej är i drift anges att åtgärder ska vidtas för att säkra att Falkenberg ska kunna respondera med höjdfordon till Varberg.

MSB:s bedömning

I samband med räddningsinsats finns det utöver behovet att utrymma även andra behov för räddningstjänsten att nå högt belägna platser men dessa tas inte med särskilt i denna bedömning då behovet av att rädda liv är mest tidskritiskt och eftersom liv är det primära skyddsvärdet. I de flesta fall kommer därför förmågan till utrymning att vara dimensionerande för kravet på tillgång till höjdfordon.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Beslut

4(5)

Datum
2021-04-21

Ärendenr
2021-02605

Att tillskapa en redundant förmåga är förknippat med en kostnad, och ju snabbare förmågan ska kunna återskapas desto dyrare blir lösningen. MSB har därför i sitt beslut vägt in möjligheten att Räddningstjänsten Väst ska kunna finna en lösning som är möjlig att åstadkomma genom regional samverkan.

MSB har gett Räddningstjänsten Väst relativt lång tid att uppfylla kraven. Syftet med valt rättelsesdatum är att det ska harmonisera med de nya kraven avseende handlingsprogram för att underlätta Räddningstjänsten Västs hantering.

MSB har även granskat Räddningstjänsten Västs rutiner för att upprätthålla beredskap med höjdfordon vid pågående insats där kommunen har en ambition att upprätthålla insatstider på som längst 30 min. MSB har inga synpunkter på denna planering.

MSB kommer samlat fram till att det inte är förenligt med gällande lagstiftning att inte aktivt agera eller kunna agera för att återställa förmåga som kan anses ha särskild vikt för de krav som gäller för räddningstjänsten. MSB bedömer att höjdfordon, givet att det finns bostäder vars utrymningssäkerhet bygger på att höjdfordon finns tillgängligt, är en sådan resurs av särskild vikt. MSB:s bedömning ska inte tolkas att gälla alla räddningstjänstresurser, vid kortare bortfall i förmåga för mindre tidskritiska resurser kan väsentligt längre insatstider än tio minuter vara acceptabla.

MSB anser således inte att Räddningstjänsten Väst uppfyller kraven på tillfredställande skydd och möjligheten att påbörja insats inom godtagbar tid enligt 1 kap. 1 och 3 §§ LSO då vare sig planering för eller de faktiska möjligheterna till att återställa förmågan till livräddning med höjdfordon medger att detta sker inom rimlig tid efter att sådant fordon tagits ur drift. Räddningstjänsten Väst föreläggs därför om rättelse.

Beslutande

I detta ärende har enhetschef Patrik Perbeck beslutat. Tillsynsansvarig Anders Edstam har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också senior juridisk rådgivare Torkel Schlegel deltagit.

Patrik Perbeck

Anders Edstam

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Beslut

5(5)

Datum
2021-04-21

Ärendenr
2021-02605

Hur du överklagar

Vill du överklaga detta beslut ska du uppge följande i överklagandet:

- Vilket beslut som överklagas (diarienummer och beslutsdatum).
- Hur du vill att beslutet ska ändras och varför. Redogör även för andra uppgifter som du anser kan ha betydelse i ärendet.
- Namn, person- eller organisationsnummer, adress, e-postadress och telefonnummer.

Överklagandet lämnas eller skickas till:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad

Du kan också skicka överklagandet via e-post till: registrator@msb.se

Överklagandet ska ha kommit in till MSB **inom tre veckor** från den dag du fick beslutet.

När överklagandet har kommit in, tar MSB ställning till om överklagandet har kommit in i rätt tid och om beslutet bör ändras. Om överklagandet kommit in i rätt tid, överlämnas överklagandet till Förvaltningsrätten i Karlstad.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984